

INSPIRATIEFICHE TIPS

Wil jij in je klas aan burgerschap werken via drama, maar heb je nog geen tijd of ruimte om je te verdiepen in Mantle of the Expert of Participatief Drama? Experts, leerkrachten en leerlingen die deelnamen aan ART4DEM formuleerden concrete tips waar je al op kan inzetten.

In deze inspiratiefiche vind je:

- **Beknopte informatie over wat tip 3 inhoudt;**
- **Concrete activiteiten vanuit Mantle of the Expert en Participatief Drama om met deze tip aan de slag te gaan.**

TIP 3

Ik zorg ervoor dat mijn leerlingen zich kunnen identificeren met zichzelf en anderen door een rol aan te nemen of te verbeelden.

Bied je leerlingen de kans om hun **verbeelding en inlevingsvermogen** aan te spreken wanneer je rond burgerschap werkt. Deze manier van werken motiveert én engageert (emotioneel). Interessant kan zijn om leerlingen de kans te geven zich te identificeren met een ander (fictief) persoon en dus iemand te representeren doorheen verschillende burgerschapsactiviteiten. Dit biedt leerlingen de kans om **via een verbeelde wereld te leren over de echte wereld** (van zichzelf, van anderen). Leerlingen hoeven zich overigens niet steeds met een 'ander' te identificeren. Het kan even interessant zijn om leerlingen bepaalde contexten, situaties of zaken te laten inbeelden en verbeelden vanuit hun eigen perspectief.

De stap naar het aannemen van een rol of deze te verbeelden kan uitdagend zijn voor leerlingen én leerkrachten. Het roept namelijk snel het idee op van een 'rolletje te moeten spelen'. De focus ligt echter niet op het spelen van een personage, maar op het **representeren of vertolken van de ideeën en gevoelens van iemand anders**. Om je leerlingen hierin te ondersteunen, is het belangrijk dat je als leerkracht zelf die stap ook zet. Je hebt hier niet veel voor nodig: je hoeft je niet te verkleden, je stem te vervormen of anders te gaan bewegen. Door gewoon overeen te komen dat je even iemand anders representeert, kun je focussen op de inhoud en hoef je je niet bezig te houden met vormelijkheden.

Naast het potentieel om actief en onderzoekend aan de slag te gaan, is een andere kracht van de verbeelde context de **ruimte die ontstaat voor moeilijke en gevoelige onderwerpen**, net omdat deze context leerlingen en leerkrachten een veilige ruimte biedt om dergelijke onderwerpen bespreekbaar te maken.

Die motivatie komt dan door die Mantle, door die inleving. En die inleving zou je nooit hebben anders, da's veel te abstract, theoretisch.

| Leerkracht, secundair onderwijs

Ik denk net dat die koppeling naar uw eigen leven én ook het besef "het gaat nog altijd over de maatschappij waar ik in leef, want het is ook op mij van toepassing of van toepassing op mijn vriend, of mijn klasgenoot"... Ik denk dat dat wel belangrijk is. Want anders is het voor de leerlingen misschien een beetje te vaag.

| Leerkracht, lager onderwijs

Ja, ik had altijd het gevoel - zowel in de lerarenopleiding als voordien toen ik zelf in de lagere school zat - dat dat altijd zo 'poppig' en heel gespeeld moest zijn, zo heel 'zwaar'. Je moet echt in een rol gaan en je moet daarin blijven en je mag daar niet uit gaan.

| Leerkracht, lager onderwijs

TIP 3

Ik zorg ervoor dat mijn leerlingen zich kunnen identificeren met zichzelf en anderen door een rol aan te nemen of te verbeelden.

FOCUS VANUIT DEZE TIP

- Verbeelding en inlevingsvermogen worden aangesproken
- Via een verbeelde wereld de kans bieden om te leren over de echte wereld
- Ruimte om gevoelige en moeilijke onderwerpen te bespreken
- Zelf als leerkracht ook de stap zetten: durf iemand te representeren

Inspiratie Participatief drama: Babypinguïn, vind je moeder terug!

DOEL

- Leerlingen representeren iemand anders of specifieke menselijke eigenschappen
- Leerlingen houden rekening met anderen

VOORBEREIDING

Voor deze oefening heb je een ruimte nodig waar de leerlingen zich (met jou) in een cirkel kunnen opstellen.

ACTIVITEIT

STAP 1 Instructie

Je vertelt de leerlingen het volgende: *“We staan nu in een cirkel. We zijn allemaal pinguïns. Kijk eens naar rechts, daar staat jouw pinguïnmoeder. Kijk eens naar links, daar staat jouw jong. Je bent dus zowel moeder van een kuikeninguïn als kind van een moederpinguïn.*

De bedoeling is dat je straks jouw mama én jouw kind terugvindt. Maar dat kan je enkel doen op basis van een typisch geluid dat zij maken, want jullie worden allen geblinddoekt.

Je mag nu dus allemaal een uniek geluid verzinnen. We gaan de kring rond en laten allemaal 1x ons persoonlijk geluid horen. Let dus goed op dat je onthoudt welk geluid van jouw moeder en jouw kind is.”

Je maakt ook enkele afspraken met je leerlingen: wanneer je straks geblinddoekt bent loop je rustig door de ruimte, niemand roept, we hebben 5 minuten de tijd, enzovoort.

STAP 2 De zoektocht

Idealiter kom je uiteindelijk terug in dezelfde opstelling terecht, maar dat is een moeilijke opdracht die vaak niet lukt.

Op dat moment is het interessant om hieraan een reflectie te koppelen. Specifiek is het boeiend om in te gaan op hoe het is om met verschillende personen rekening te houden: de combinatie van zelf zoeken naar een moeder én zelf moeder zijn, maakt dit interessant. Enkele richtvragen zijn:

- Hoe heb je het aangepakt? Wat vond je moeilijk?
- Aan wat dacht je vooral tijdens de activiteit?
- Was je vooral bezig met het zoeken van jouw moeder of zocht je ook naar jouw kind?
- Waarom stopte je met geluid maken vanaf jij jouw moeder had gevonden?

GEBASEERD OP

Opdebeeck, L., & Bevers, K. (2014). *Een scène schoppen: Theorie en praktijk van het participatief drama*. Formaat, Werkplaats voor Participatief Drama.

Inspiratie Mantle of the Expert : Werken via roltypes

DOEL

Het verkennen van verschillende standpunten in een fictieve context is één van de boeiendste onderdelen van Mantle of the Expert. Het werpt een nieuw licht op de situatie en laat leerlingen hun horizon op een actieve manier verruimen. Je zou het 'afstand nemen van dichtbij' kunnen noemen (Eriksson, 2009): je erkent de mogelijkheid om vanaf verschillende afstanden naar een object, persoon of situatie te kijken.

Neem bijvoorbeeld een imaginaire context rond barokschilder Peter Paul Rubens. De leerlingen kunnen het standpunt innemen van leerjongens in Rubens' Antwerpse atelier, of - vanaf een grotere afstand - als bewoners van Antwerpen ten tijde van de Contrareformatie, of - vanaf een nog grotere afstand - als een 21e-eeuwse historicus of filmmaker die Rubens onderzoekt.

ACTIVITEIT

Je kan ook van een actuele situatie vertrekken.

Voorbeeld: 'Er is een uitspraak in het proces (de vechtscheiding) tussen beroemdheden Johnny Depp en Amber Heard'

Je kan de leerlingen één van de onderstaande 'roltypes' laten kiezen (of toebedelen via een kaartje) om hun standpunt rondom deze situatie te laten vertolken (op een eigen manier naar keuze). Hoe kijken zij naar een gebeurtenis vanuit hun standpunt:

- **Deelnemer:** ik zit midden in de situatie, ik ervaar het, het overkomt mij. Bv. Amber Heard of Johnny Depp zelf.
- **Getuige:** ik zag wat er gebeurde. Ik kan beschrijven wat er gebeurde, ik was erbij. Bv. de moeder van Amber Heard of Johnny Depp die aanwezig was tijdens ruzies.
- **Tussenpersoon:** ik handel namens iemand anders, ik vertegenwoordig het standpunt van de overheid, de maatschappij, een organisatie, een persoon... (bv. een privé manager, een overheidsinspecteur, een vertegenwoordiger van een museum of bedrijf...). Bv. een vertegenwoordiger van een organisatie die de rechten van slachtoffers van huiselijk geweld verdedigt.
- **Autoriteit:** ik heb een professionele rol te vervullen in relatie tot wat er gebeurd is, ik moet beslissingen nemen, advies geven en/of actie ondernemen (bv. politie, schoolbestuur, burgemeester, CEO, enz.). Bv. de betrokken rechter die zijn of haar licht laat schijnen over de zaak.
- **Priester/spirituele gids/filosoof:** ik interpreteer de gebeurtenis(sen) in verhouding tot het wereldbeeld dat ik vertegenwoordig in de samenleving, ik geef dus betekenis aan de gebeurtenis(sen). Bv. een priester die het gebeuren aanhaalt in zijn zondagse preek om het over het huwelijk 'in goede en kwade dagen' te hebben.
- **Rapporteur/archivaris:** ik leg de details van de gebeurtenis(sen) vast zodat de mensen nu en in de toekomst niet onwetend zijn. Bv. een biograaf die het leven van Johnny Depp nauwkeurig bijhoudt.
- **Media:** ik bericht over de gebeurtenis(sen) op mijn eigen manier, ik kies dus waarover ik bericht en hoe. Bv. een weekblad dat met sappige details over de vechtscheiding naar buiten komt.

- **Onderzoeker:** ik wil zoveel mogelijk te weten komen over de gebeurtenis(sen), ik ga op zoek naar bewijsmateriaal en kan daardoor misschien een nieuw licht werpen op de gebeurtenis(sen). Bv. een sociaal wetenschapper die de invloed van de media op relaties van beroemdheden onderzoekt.
- **Kunstenaar:** ik zet de gebeurtenis(sen) om in een andere vorm die iets van de essentie ervan overbrengt aan anderen. Bv. een schilder die aan de slag gaat met de getormenteerde blikken van de beroemdheden in de rechtbank om de 'verwoesting' in het licht te zetten.

Dit proces levert een rijkdom aan standpunten op die (onder andere) te linken zijn aan burgerschapsgerelateerde thema's. *In het voorbeeld van de uitspraak in de rechtszaak van Johnny Depp en Amber Heard komen wellicht ideeën en standpunten rond invalshoeken als "gerechtigheid", "privacy", "oordeelvorming", "vooroordelen", enzovoort naar boven.*

BRON

- Eriksson, S.A. (2009). *Distancing at close range. Investigating the Significance of Distancing in Drama Education*. Bergen: ÅBO.
- Selderslaghs, B. (2020). *Het ABC van Mantle of the Expert. Inspiratiegids voor elke dramadocent*. Vilvoorde: Boeklyn.

Het is gekoppeld aan de realiteit, maar ergens ook niet. Ik heb niet het idee gehad dat de leerlingen van sommige harde dingen of harde onderwerpen verdrietig werden, want ze hadden nog altijd zoiets van 'ah ja, dit past binnen het thema' (...) dus dat dat ook niet te hard of te zwaar wordt.

| Leerkracht, lager onderwijs

Er was een meisje en die had een beer getekend en dat was dan een beer van een kind van zes jaar dat mee aan boord was gegaan in tweede klasse (cfr. Op de Titanic). Maar dan begon ze een heel verhaal, dat dat kind eigenlijk huidkanker had en ja, dus dat het al heel ziek aan boord was gegaan... Het ging zo ver dat ik echt wel het gevoel kreeg: er zit meer achter. Waarom dat zij nu begint over dat kind met huidkanker?

| Leerkracht secundair onderwijs

